

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 27/2021. (XI. 5.) AB HATÁROZATA

a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet egyes rendelkezései alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszok elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet 2021. május 1-jén és 2021. május 10-én hatályos szövegváltozatai szerinti 2/A. §-a, 2/B. §-a, 6. §-a, 8. §-a, 10. §-a, 12. §-a és 13. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványokat elutasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A támadott szabályozás és az alkotmányjogi panaszok az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [2] 2. A veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedések második üteméről szóló 484/2020. (XI. 10.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R1.) 2020. november 11. napjával, a koronavírus-járvány második hulláma alatt lépett hatályba. A Kormány a járvány terjedésének lassítását célzó szociális távolságtartásra, az emberek közti érintkezések számának csökkentésére irányuló korlátozásokat vezetett be: éjszakai kijárási korlátozást este 8 és reggel 5 óra közötti időszakra, gyülekezési tilalmat, éttermekben a helyben fogyasztás megtiltását, üzletek nyitvatartási idejének korlátozását, rendezvények megtartásának tilalmát, a szállodákban nem üzleti célú vendégek fogadásának megtiltását, sportmérkőzések zártkapus megrendezését, szabadidős létesítmények (uszodák, múzeumok, könyvtárak) zárva tartását, középfokú oktatás a 9. évfolyam felett digitális munkarendre való átállását, a családi rendezvények, temetések, esküvők létszámának korlátozását.
- [3] Az oltási program indulása nyomán 2021. február 13. napján lépett hatályba a koronavírus elleni védetség igazolásáról szóló 60/2021. (II. 12.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R2.), amely hatósági igazolványra (a továbbiakban: védetség-igazolvány) tette jogosulttá azokat, akik a COVID-19 betegségből (a továbbiakban: fertőzés) a rendeletben meghatározott időn belül felgyógyultak vagy az Európai Unióban, illetve a Magyarországon engedélyezett és a lakosság oltására felhasznált, a gyártó által meghatározott dózissal COVID-19 elleni oltóanyaggal történt védőoltást megkapták (a továbbiakban: oltottság). Az R2. nem társított jogosultságokat a védetség-igazolványhoz, annak adattartalmára, kiállítására, pótlására vonatkozó részletszabályokat tartalmazott.
- [4] A 2021. február 22. napján hatályba lépett, a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény (a továbbiakban: Tv1.) 2. § (1) bekezdése felhatalmazást adott a Kormánynak arra, hogy az R1. hatályát a Tv1. hatályvesztéséig – ami a Tv1. 5. §-a értelmében 2021. május 21. napjára esett – meghosszabbítsa. Ezt követően a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény módosításáról szóló 2021. évi XL. törvény (a továbbiakban: Tv2.) 1. §-a a Tv1. hatályát – és a Tv1. 2. § (1) bekezdésére figyelemmel,

közvetetten az R1. hatályát is – a 2021. évi őszi országgyűlési ülészak első ülésnapját követő 15. napjáig meghosszabbította. A Kormány az R1.-et annak Tv1. és Tv2. alapján meghosszabbított hatályosulása alatt is – a támadott rendelkezéseket is magába foglalóan – több alkalommal módosította.

- [5] A koronavírus-járvány harmadik hullámára tekintettel került bevezetésre a védelmi intézkedések ideiglenes szigorításáról szóló 104/2021. (III. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban R3.), amely 2021. március 8. napjától kezdődően részben módosította az R1.-et, részben pedig további korlátozásokat vezetett be. Az R3. előírta az üzletek és a személyes megjelenést igénylő szolgáltatás céljára szolgáló helyiségek vagy helyszínek kötelező zárva tartását. A zárvatartási szabály nem volt általános – a rendeletben meghatározott kivételek alá tartozó üzletek és szolgáltatók nyitva tarthattak –, de a kivételek az üzletek és a szolgáltatások jellegéhez igazodtak, tehát nem az ott dolgozók, vagy oda látogatók védeltségétől függtek.
- [6] 2021. március 8. napján lépett hatályba a koronavírus elleni védeltség igazolásáról szóló 60/2021. (II. 12.) Korm. rendelet módosításáról szóló 108/2021. (III. 5.) Korm. rendelet, amely az R2. védeltségi igazolványra való jogosultságot megállapító 1. §-ból és 2. § (6) bekezdéséből törölte a kétdózisú vakcinákra, illetve a második oltásra való utalásokat, előírta azt, hogy a védeltségi igazolványt hivatalból ki kell állítani az oltás – első adagjának – beadását követő 8 napon belül. Az R2. módosított 10. § (2) bekezdése pedig lehetővé tette, hogy azok, akik 2021. március 8. napja előtt megkapták az első oltást, de a korábbi szabályozás alapján védeltségi igazolványra a második oltás hiányában nem voltak jogosultak, az első oltás beadása után megkapják a védeltségi igazolványt.
- [7] Az oltási program fellendülése nyomán, a kettőmillió-ötszázezredik COVID-19 elleni oltóanyaggal történő védőoltás első dózisának a beadását követően léptek hatályba a védelmi intézkedések lépcsőzetes feloldásának első fokozatáról szóló 144/2021. (III. 27.) Korm. rendeletnek a járványügyi korlátozásokat enyhítő olyan előírásai, mint az üzletek kötelező zárva tartásának feloldása és helyébe a vásárlói létszám területarányos meghatározása, valamint a kijárási korlátozás enyhítése és az üzletek zárvatartási időtartamának csökkentése.
- [8] A védelmi intézkedések lépcsőzetes feloldásának harmadik fokozatára tekintettel a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedéseket szabályozó kormányrendeletek módosításáról szóló 194/2021. (IV. 26.) Korm. rendelet nyomán az R1. kiegészült egy új, 1/A. „A védeltségi igazolvány használatának és a jogosultság igazolásának általános szabályai” címet viselő alcímmel, valamint további olyan rendelkezésekkel, amelyek a védeltségi igazolvánnyal rendelkező személyeket a koronavírus-világjárvánnyal összefüggő bizonyos korlátozások alól mentesítik. Ez a rendelet a 17. § (1) bekezdése értelmében a négymilliomodik COVID-19 elleni oltóanyaggal történő védőoltás első dózisa beadásának napját követő napon lépett hatályba, 2021. május 1. napján.
- [9] Az R1.-et 2021. május 10. napjával a védelmi intézkedések lépcsőzetes feloldásának negyedik fokozatára tekintettel a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedéseket szabályozó kormányrendeletek módosításáról szóló 233/2021. (V. 6.) Korm. rendelet (a továbbiakban: R4.) akként módosította, hogy bizonyos feltételek mellett lehetővé tette gyermekek és tanulók számára a jégpályák, az uszodák, az edző- és fitnessztermek és a sportlétesítmények látogatását.
- [10] Az ötmillió-ötszázezredik oltás beadását követően, 2021. július 3. napjával – a védelmi intézkedések lépcsőzetes feloldásának hatodik fokozatára tekintettel a veszélyhelyzet idején alkalmazandó védelmi intézkedéseket szabályozó kormányrendeletek módosításáról szóló 365/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet nyomán – a támadott rendelkezések közül az R1.-nek a zenés, táncos rendezvényekre vonatkozó 6. § (2g) bekezdése, a vendéglátó üzletekre vonatkozó 8. §-a, a szálláshelyekre vonatkozó 10., 12. és 13. §-ai hatályukat veszítették.
- [11] 3. Az indítványok az alábbiak szerint foglalhatók össze.
- [12] 3.1. Az indítvány1. előterjesztője magánszemély, aki a 2021. május 10. napján beérkezett alkotmányjogi panaszában az R1. 1/A. §-a, 2/A. §-a, 6. § (2b) bekezdése és (2d) bekezdés a) pontja, 8. § (4a) bekezdés a) pontja és (7b) bekezdése, 10. § (6) bekezdése és (7) bekezdés a) pontja, 12. § (4c) bekezdés a) pontja és (4d) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését azért kérte az Alkotmánybíróságtól, mert állítása szerint ezek az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésével ellentétesek.
- [13] Az indítványozó kifogásolta, hogy a támadott rendelkezések miatt 2021. május 1. napjától el van zárva a védeltség igazolásához fűződő jogok gyakorlásának a lehetőségétől. Az alkotmányjogi panasz szerint a szabályozás diszkriminatív, mert aránytalanul hátrányos helyzetbe hozza mindazokat, akik egészségügyi kockázatok miatt nem veszik fel az oltást, és ezért nem jogosultak koronavírus elleni védeltségük igazolására. Az indítványozó szerint az őt ért megkülönböztetés aránytalan és észszerűtlen, mert nem az egészségügyi állapot (kialakult

védettség) alapján tesz különbséget emberek csoportjai között, hanem a védettségi igazolvány birtoka alapján, miközben az oltottság és különösen – az oltási protokoll alapján már a védettség kialakulását megelőzően kiadott – védettségi igazolvány nem garantálja a védettség kialakulását azoknál sem, akik az R1. szerint a védettségüket igazolni képesek. A hátrányos megkülönböztetést jelentő rendelkezések egyben sértik a törvény előtti egyenlőségre vonatkozó alapjogot is.

- [14] 3.2. Az indítvány2. előterjesztője magánszemély, aki a 2021. május 11. napján érkezett alkotmányjogi panaszában az R1. 2/A. § (1)–(2) és (6) bekezdése, 6. § (2), (2a), (2b) és (2e) bekezdése, 8. § (4) bekezdés a) és b) pontja, (7), (7a) és (7b) bekezdése, 10. § (5) és (6) bekezdései, 12. § (2) és (3a) bekezdése, (4) bekezdés b) pontja, (4c) bekezdés a) pontja, (4e) bekezdése és (4g) bekezdés b) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, mert állítása szerint ezek ellentétesek az Alaptörvény II. cikke által biztosított emberi méltóság részét képező önrendelkezési joggal, valamint az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésével.
- [15] Az alkotmányjogi panasz indokolása szerint a jogalkotó nem jogosult arra, hogy egy vírusfertőzéssel szemben valakit védettnek minősítsen, ez ugyanis nem jogi, hanem alapvetően orvosi, egészségügyi, járványtani kérdés. Nem attól lesz egy állampolgár védett, hogy azt egy jogi norma kimondja. Indokolt, alkotmányosan igazolható különbséget az egészségügyi, járványügyi szempontok szerint védett és nem védett személyek között lenne észszerű tenni. A jelen járványhelyzetben azonban fennáll a megfertőződés kockázata, függetlenül attól, hogy valaki oltott, vagy sem.
- [16] Az indítványozó hangsúlyozta, hogy kizárólag a védettséget igazoló okmánnyal rendelkező személyek és a felügyeletük alatt lévő 18. életévüket be nem töltött személyek számára nyílik meg a sportrendezvényeken nézőként történő részvétel, a vendéglátó üzletek belső tereiben való tartózkodás, valamint az ott megrendelt étel és ital elfogyasztása érdekében, a szálláshelyeken, valamint a felsorolt sportlétesítményekben történő tartózkodás lehetősége. Védettségi igazolvánnyal nem rendelkező állampolgárok el vannak zárva a fenti szolgáltatások igénybevételétől. Az indítványozó abban is lát jogsérelmet, hogy bár a védelmi intézkedések alapján a társadalmi élet, együttélés számtalan területén nem tesz különbséget a jogalkotó igazolvánnyal rendelkező és nem rendelkező között, ráadásul olyan területeken sem, melyek jellegüknél fogva összemérhetők az R1. módosított rendelkezései által érintettekkel (tömegközlekedés, közterület, bevásárlás), a támadott rendelkezések időbeli korlát nélkül mégis megteszik.
- [17] Az alkotmányjogi panasz értelmezésében az R1. rendelkezései diszkriminatív jellegük okán, azon keresztül azzal is sértik az egyén emberi méltóságát, hogy önrendelkezését kiüresítve, az oltás felvételére kívánják azon személyeket is ösztönözni, akik – egyébként élve az oltás felvételének önkéntes lehetőségével – nem kívánnak azzal élni. Az indítványozó utal arra, hogy a rendkívüli jogrend sem ad felhatalmazást a jogalkotó számára az emberi méltósághoz való jog korlátozására.
- [18] Az indítványozó az emberi méltósággal kapcsolatos érvelésével összefüggésben hivatkozik az Emberi Jogok Egyetemes Nyilatkozatának (a továbbiakban: EJENY), valamint a Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmányának (a továbbiakban: Egyezségokmány) preambuluma és az Európai Unió Alapjogi Chartájának (a továbbiakban: Charta) bevezető részére, továbbá az Európa Tanács Parlamenti Közgyűlésének 2361 (2021) számú határozatára (a továbbiakban: ET közgyűlési határozat) is, amelynek 7.3. pontja egyértelműen rögzíti, hogy az államok nem tehetnek hátrányosan különbséget az állampolgárok között azon az alapon, hogy valaki felveszi-e az oltást, vagy sem.
- [19] 3.3. Az indítvány3. előterjesztője magánszemély, 2021. május 26. napján érkezett alkotmányjogi panaszában az R1. 6. § (2)–(2c) bekezdése, 8. § (6)–(7b) bekezdése, 10. § (1), (5)–(6) bekezdése, 12. § (1)–(2) bekezdése, (3) bekezdés a) pontja, (4) bekezdés b) pontja, (4c) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert állítása szerint ezek az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése, II. cikkével, a VI. cikk (1) bekezdésével, a X. cikk (1) bekezdésével, a XI. cikk (1) bekezdésével, a XV. cikk (2) bekezdésével, a XX. cikk (1) és (2) bekezdésével és a XXVI. cikkével ellentétesek.
- [20] Az indítványozó az Alaptörvény XV. cikkének (2) bekezdésével kapcsolatban kifejtette, hogy a járványügyi védekezés szempontjából a megkülönböztetés és a korlátozás nyilvánvalóan észszerűtlen, szükségtelen és aránytalan, tudományos tényekkel, empirikus adatokkal nem igazolható. Az R1. preambuluma ugyanis a járványügyi korlátozások részleges feloldását nem szakmai, járványügyi érvekkel, hatástanulmánnyal, hanem a nemzeti konzultáció eredményével magyarázza.

- [21] Ez a panasz is utal arra, hogy a védettségi igazolvány nem azonos a védettséggel, mivel azt már az első oltást követően kiállítják, míg a védettség csak a második oltás beadása után alakul ki. Az indítványozó jogsérelemként említi, hogy bár a védelmi intézkedések alapján a társadalmi élet, együttélés számtalan területén nem tesz különbséget a jogalkotó igazolvánnyal rendelkező és nem rendelkező között, ráadásul olyan területeken sem, melyek jellegüknél fogva összemérhetők az R1. módosított rendelkezései által érintettekkel (tömegközlekedés, munkavégzés), a támadott rendelkezések mégis többletjogosítványokat adnak a védettségi igazolvánnyal rendelkezők számára az azzal nem rendelkező személyekhez képest a kulturális rendezvényen való részvétel, a vendéglátó- és szálláshelyen való tartózkodás és a szabadidős létesítmények látogatása esetén.
- [22] A panasz a támadott szabályozás diszkriminatív jellegét alátámasztó körülményként utalt a javuló járványügyi mutatókra. A társadalom az oltottaknak és a fertőzésből felgyógyultaknak köszönhetően 2021. május 17-én sokkal védettebb, mint az R1. 2020. november 11-i hatálybalépésekor volt, ehhez képest a kedvezőbb járványhelyzetben sokkal súlyosabb jogkorlátozások érvényesülnek, mint amelyek az R1. életbelépésekor fennálltak.
- [23] A diszkrimináció tilalmával összefüggésben előadottak alátámasztásaként a panasz hivatkozik az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJB) két döntésére is.
- [24] Az indítványozó az R1. általa diszkriminatívnak tekintett rendelkezéseivel kapcsolatban sérelmezte, hogy azokat a jogalkotó időkorlát nélkül vezette be.
- [25] Az indítványozó szerint a szabályozás azzal, hogy a korlátozások az élet minden területére kiterjednek, a diszkrimináció-tilalommal összefüggésben az Alaptörvény II. cikk (1) bekezdése által biztosított emberi méltósághoz való jogot, azon belül a személy autonómiáját is sérti.
- [26] Az indítványozó az Alaptörvény XXVI. cikk sérelmét abban látja, hogy az R1. preambuluma szerint a korlátozó rendelkezéseknek nincs tényszerű tudományos alátámasztása, azok közvélemény-kutatáson alapuló improvizációk.
- [27] A panasz az R1. 6. § (2a)–(2c) bekezdése, valamint a 12. § (1) bekezdés a), b), ja)–jf) pontjaival összefüggésben az Alaptörvény XI. cikkének a sérelmét is felvetette.
- [28] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XI. cikk (1) bekezdésében foglalt művelődéshez való joga az R1. 6. § (2a)–(2c) bekezdéseiben, valamint a 12. § (1) bekezdés a), b), ja)–jf) pontjaiban foglalt korlátozások miatt sérült. A jogalkotó nem igazolta, hogy az indítványozó művelődéshez való jogának korlátozása a járványügyi adatok tükrében szükséges és arányos. A támadott jogszabályi rendelkezések miatt az állam nem tesz eleget az Alaptörvény XI. cikk (2) bekezdésében rögzített intézményvédelmi kötelezettségének.
- [29] Az indítvány az R1. 8. § (6)–(7b) bekezdése, 10. § (1), (5)–(6) bekezdése, 12. § (1)–(2) bekezdése, (3) bekezdés a) pontja, (4) bekezdés b) pontja, (4c) bekezdés a) pontja alaptörvény-ellenességét a következő okokból állította.
- [30] A fenti rendelkezések az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által védelemben részesített magánszférához való jog sérelmét is megvalósítják, mivel védettségi igazolvány hiányában a társadalmi érintkezés számos területe számára nem vagy kevésbé hozzáférhető. Szabadidős (sport-) létesítményeket nem látogathat, nem vehet igénybe olyan szolgáltatásokat, amelyeket vendéglátó helyiségek, szállodák belső részében biztosítanak. A magánszféra sérelmével összefüggésben az indítvány utal az Alaptörvény II. cikkére is.
- [31] Az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdésében foglalt tudományos kutatás szabadságának sérelmét a panasz azért állította, mert a könyvtárhasználat lehetőségétől elesett.
- [32] Az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése által garantált testi és lelki egészséghez való jog azért sérült, mert az indítványozó nem veheti igénybe az uszodák, edzőtermek szolgáltatásait.
- [33] 3.4. Az indítvány4. előterjesztője magánszemély, aki a 2021. május 27. napján beérkezett alkotmányjogi panaszában az R1. 2/A. §-a és 2/B. §-a, valamint 6. §-a, 8. §-a, 10. §-a, 12. §-a és 13. §-a alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól, mert állítása szerint ezek az Alaptörvény II. cikkével, III. cikk (1) és (2) bekezdésével, XV. cikk (1) és (2) bekezdésével, valamint a XVI. cikk (1) bekezdésével ellentétesek.
- [34] Az alkotmányjogi panasz benyújtója az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben előadta, hogy a támadott szabályozás azért sérti a törvény előtti egyenlőséghez való jogát, mert a XV. cikk (2) bekezdésében ütköző módon hátrányosan megkülönbözteti azokat, akik az egészségügyi kockázatok miatt a döntésük alapján nem rendelkeznek védettségi igazolvánnyal. A XV. cikk (2) bekezdésével összefüggésben elsősorban azt kifogásolja az indítványozó, hogy nem állnak fenn a pozitív diszkrimináció feltételei, tehát nem egy társadalomban meglévő diszkriminatív gyakorlat felszámolására irányul a különbségtétel. Az indítvány szerint az ilyenfajta megkülönböztetés sérti az emberi méltóságot is.

- [35] Az indítványozó az Alaptörvény II. cikk sérelmét azért állította, mert az R1. az önrendelkezési jogból levezetett, ún. egészségügyi önrendelkezési jogot sérti. Az indítvány szerint ugyanis az R1. társadalmi egyenlőtlenséget teremt, alkotmányos alapjogai tekintetében korlátozza a védettségi igazolásuk – személyes, egészségügyi vagy genetikai adatai – bemutatását megtagadó vagy védettségi igazolással nem rendelkező állampolgárokat, ezzel olyan magatartásra szorítva őket, hogy igyekezzenek védettségi igazolást szerezni, és megszüntetni az R1.-el teremtett társadalmi egyenlőtlenséget. Márpedig az önrendelkezési joga alapján senkit semmilyen hátrány nem érhet, ha nem kíván olyan orvosi mintavételen vagy gyógykezelésben részt venni, amely alapján védettségi igazoláshoz jut.
- [36] Az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdésének sérelmét azért állította az indítványozó, mert a koronavírus elleni vakcinák kísérleti fázisban vannak, és az R1. egyes alapvető jogoknak a gyakorlását a kísérletben való részvételtől (a COVID-19 elleni oltások valamelyikének felvételétől) teszi függővé, illetve fordítva nézve, a kísérletben való részvétel hiánya ezen alapvető jogok gyakorlásának a kizárásával (jogfosztással) jár. Ezáltal az R1. lényegében megfosztja az embereket azon joguktól, hogy szabadon, kényszerszertől mentesen, önkéntesen döntsenek a kísérletben való részvételről, és az ehhez szükséges hozzájárulás megadásáról. E tekintetben az indítvány megismétli azt az érvet, miszerint a támadott szabályozás diszkriminatív jellege nyomásgyakorlást jelent a kísérletben való részvételre. Ezzel összefüggésben a panasz utal az Európa Tanácsnak (a továbbiakban: ET) az emberi lény jogainak és méltóságának a biológia és az orvostudomány alkalmazására tekintettel történő védelméről szóló Oviedóban 1997. április 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Oviedói Egyezmény) 5. cikkére és az Egyezségokmány 7. és 26. cikkeire.
- [37] Az indítványozó az Alaptörvény II. és III. cikk (1) bekezdésének sérelmét abban is látja, hogy a védettségi igazolással nem rendelkezők a társadalmi élet bizonyos fórumaihoz nem férnek hozzá, és ez embertelen, megalázó bánásmódnak minősül.
- [38] Az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésének sérelme az indítványozó szerint azért áll fenn, mert a támadott szabályozás az alapján tesz különbséget a gyermekek különböző, fejlődésüket is elősegítő szolgáltatásokhoz (pl. kulturális program, sportfoglalkozás, állatkert-látogatás) való hozzáférésében, hogy szüleik felvették-e az oltást: a gyermekek között azonban nincs különbség, hiszen mindegyikük beoltottsága kizárt. Ezzel összefüggésben a panasz utal a Gyermekek Jogairól szóló New Yorkban aláírt Egyezmény (a továbbiakban: Gyermekjogi Egyezmény) 2., 6. és 31. cikkére.
- [39] Az indítványozó hivatkozik továbbá az Európai Parlament és Tanács (EU) 2016/679 (2016. április 27.) rendeletének (a továbbiakban: GDPR) a sérelmére is. Az R1. adatkezelési kötelezettséget keletkeztet a helyiség üzemeltetők, szolgáltatást nyújtók számára. Az érintettek az R1. alkalmazása közben (szállodai szobafoglalás, éttermi asztalfoglalás stb.) „profilalkotást” fognak végezni, hiszen a fogyasztókat, vagy szolgáltatást igénybe vevőket egészségügyi vagy genetikai adataik igazolására kéri fel, az adatokat pedig személyhez kötik. Az R1. esetében ugyanakkor közérdekű feladatról vagy közhatalmi jogosítvány gyakorlásáról nincs szó. Az R1. által a civil szférára, illetve a kereskedelem szereplőire, a helyiségüzemeltetőkre és szolgáltatásnyújtókra ruházott adatkezelői és profilalkotási kötelezettség jelentős adatvédelmi kockázatokat teremt, mely alkalmas a hátrányos megkülönböztetésre.
- [40] A panasz szerint az R1. a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény (a továbbiakban: Fttv.) 8. § (1) bekezdésébe is ütközik, mert a fogyasztók az éttermekben, illetve egyéb vendéglátó egységekben pszichés nyomásgyakorlás alatt kénytelenek lesznek védett egészségügyi adatuk tekintetében nyilatkozni. Az R1. miatt kialakuló hátrányos megkülönböztetés folytán korlátozódik a fogyasztó vásárlási szabadsága, illetve a fogyasztó olyan döntés meghozatalára kényszerül, amit nem hozott volna meg. Valamennyi panasz az R1. 2021. május 1. napján hatályos szövegét támadja, az indítvány3. azonban az R1. R4. által beiktatott, 2021. május 10-én hatályba lépő rendelkezéseit is.
- [41] 3.5. Az indítvány5. előterjesztője magánszemély, akinek alkotmányjogi panasza csak beérkezésének időpontjában (2021. június 10.) tér el az indítvány1.-től.
- [42] 3.6. Az indítvány6. előterjesztője magánszemély, akinek alkotmányjogi panasza csak beérkezésének időpontjában (2021. június 10.) tér el az indítvány4.-től.

- [43] 4. A Miniszterelnökséget vezető miniszter – az Alkotmánybíróság felhívására – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 57. § (2) bekezdése és az Ügyrend 36. § (3) bekezdése alapján tájékoztatta az Alkotmánybíróságot az ügyvel kapcsolatos álláspontjáról.
- [44] Az Alkotmánybírósághoz számos – azonos tartalmú – amicus curiae beadványt nyújtottak be az ügyvel összefüggésben.

II.

- [45] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„I. cikk (3) Az alapvető jogokra és kötelezettségekre vonatkozó szabályokat törvény állapítja meg. Alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„III. cikk (1) Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgátságban tartani. Tilos az emberkereskedelem.

(2) Tilos emberen tájékoztatáson alapuló, önkéntes hozzájárulása nélkül orvosi vagy tudományos kísérletet végezni.”

„VI. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, kapcsolattartását és jó hírnevét tiszteletben tartsák. A véleménynyilvánítás szabadsága és a gyülekezési jog gyakorlása nem járhat mások magán- és családi életének, valamint otthonának sérelmével.”

„XI. cikk (1) Minden magyar állampolgárnak joga van a művelődéshez.

(2) Magyarország ezt a jogot a közművelődés kiterjesztésével és általánossá tételével, az ingyenes és kötelező alapfokú, az ingyenes és mindenki számára hozzáférhető középfokú, valamint a képességei alapján mindenki számára hozzáférhető felsőfokú oktatással, továbbá az oktatásban részesülők törvényben meghatározottak szerinti anyagi támogatásával biztosítja.”

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.”

„XVI. cikk (1) Minden gyermeknek joga van a megfelelő testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz. Magyarország védi a gyermekek születési nemének megfelelő önazonosságához való jogát, és biztosítja a hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést.”

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.

(2) Az (1) bekezdés szerinti jog érvényesülését Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő.”

„XXVI. cikk Az állam – a működésének hatékonysága, a közszolgáltatások színvonalának emelése, a közügyek jobb átláthatósága és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében – törekszik az új műszaki megoldásoknak és a tudomány eredményeinek az alkalmazására.”

„53. cikk (1) A Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető elemi csapás vagy ipari szerencsétlenség esetén, valamint ezek következményeinek az elhárítása érdekében veszélyhelyzetet hirdet ki, és sarkalatos törvényben meghatározott rendkívüli intézkedéseket vezethet be.

(2) A Kormány a veszélyhelyzetben rendeletet alkothat, amellyel – sarkalatos törvényben meghatározottak szerint – egyes törvények alkalmazását felfüggesztheti, törvényi rendelkezésektől eltérhet, valamint egyéb rendkívüli intézkedéseket hozhat.

(3) A Kormány (2) bekezdés szerinti rendelete tizenöt napig marad hatályban, kivéve, ha a Kormány – az Országgyűlés felhatalmazása alapján – a rendelet hatályát meghosszabbítja.

(4) A Kormány rendelete a veszélyhelyzet megszűnésével hatályát veszti.”

„54. cikk (1) Különleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható.

(2) Különleges jogrendben az Alaptörvény alkalmazása nem függeszthető fel, az Alkotmánybíróság működése nem korlátozható.”

[46] 2. Az R1. 2021. május 1. napján hatályos, érintett rendelkezései:

„2/A. § (1) E rendelet alkalmazásában koronavírus ellen védett személy az, aki ezt a koronavírus elleni védettség igazolásáról szóló 60/2021. (II. 12.) Korm. rendelet szerinti hatósági igazolvány (a továbbiakban: védettségi igazolvány) bemutatásával igazolja.

(2) Ha az e rendelet szerinti valamely jog a koronavírus elleni védettség esetén gyakorolható, az e jogot gyakorolni szándékozó személy a jog gyakorlására való jogosultság igazolása érdekében felhívható a védettségi igazolvány védettséget igazoló módon történő bemutatására.

(3) Ha az e rendelet szerinti valamely jog a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy által gyakorolható, az e jogot gyakorolni szándékozó hatodik életévét betöltött személy életkorát személyazonosító igazolványával, útlevelel, vezetői engedélyével vagy diákigazolványával igazolja.

(4) Ha az e rendelet szerinti valamely jog a tizennyolcadik életévét be nem töltött személy által gyakorolható, az e jogot gyakorolni szándékozó hatodik életévét betöltött személy a jog gyakorlására való jogosultsága igazolása érdekében felhívható életkorának az életkor megállapítására alkalmas módon való igazolására.

(5) A tizennyolcadik életévét be nem töltött személy életkorának ellenőrzése mellőzhető, ha a kiskorúság ténye nyilvánvaló.

(6) A koronavírus elleni védettség igazolása során az érintett a védettségi igazolványon feltüntetett személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolvány bemutatására külön is felhívható.

(7) A védettségi igazolvány meglétét vagy az életkort ellenőrző szerv vagy személy jogosult az érintett személyazonosság igazolására alkalmas hatósági igazolványán szereplő adatok megismerésére, azzal, hogy az adatokat semmilyen módon nem rögzítheti.

2/B. § (1) A 2/A. §-ban foglaltakon túl e rendelet alkalmazásában koronavírus ellen védett személy, aki

a) olyan állam által kiállított védettségi igazolással rendelkezik, amely állam által kiállított védettségi igazolást Magyarország elismeri és ennek tényét a külpolitikáért felelős miniszter a határrendészetért felelős miniszterrel egyetértésében kiadott rendeletében megállapította, és

b) koronavírus elleni védettségét az a) pont szerinti állam által a részére kiállított koronavírus elleni védettségi igazolás bemutatásával igazolja.

(2) A koronavírus elleni védettség igazolása során az (1) bekezdés szerinti személy a személyazonosításra alkalmas igazolványa vagy az útiokmánya bemutatására külön is felhívható.”

„6. § (2) A sportrendezvényen nézőként a koronavírus ellen védett személy, valamint a felügyelete alatt lévő tizennyolcadik életévét be nem töltött személy abban az esetben vehet részt, ha a sportrendezvény tervezett befejezési időpontja legkésőbb este 11 óra.

(2a) A jegy megváltásával látogatható kulturális eseményen nézőként a koronavírus ellen védett személy, valamint a felügyelete alatt lévő tizennyolcadik életévét be nem töltött személy vehet részt.

(2b) A sportrendezvény, illetve a kulturális esemény szervezője, valamint a sportrendezvény, illetve a kulturális esemény helyszínének üzemeltetője vagy vezetője, illetve a szervező, az üzemeltető vagy a vezető alkalmazottja köteles annak a nézőnek a beléptetését megtagadni, valamint a belépését megakadályozni, aki a koronavírus elleni védtetését vagy az életkorát e rendeletben meghatározott módon nem igazolja.

(2c) Az e rendeletben meghatározottak szerint nézők jelenlétében megtartott kulturális esemény helyszínén este 11 óra és reggel 5 óra között az ott foglalkoztatottak kivételével tilos tartózkodni.

(2d) A sportrendezvényen, illetve a kulturális eseményen foglalkoztatott személy számára – ide nem értve a sportrendezvény esetében a versenyzőket és az őket felkészítő sportszakembereket, valamint a kulturális esemény esetében a fellépőket – a maszkhasználat szabályait a sportrendezvény, illetve a kulturális esemény szervezője – ennek hiányában a sportrendezvény, illetve a kulturális esemény helyszínének vezetője – határozza meg azzal, hogy

a) a sportrendezvényen, illetve a kulturális eseményen foglalkoztatott személy – ide nem értve a sportrendezvény esetében a versenyzőket és az őket felkészítő sportszakembereket, valamint a kulturális esemény esetében a fellépőket –, ha a koronavírus elleni védtetséget e rendeletben meghatározott módon a sportrendezvény, illetve a kulturális esemény szervezője felé nem igazolja, köteles a sportrendezvény, illetve a kulturális esemény befejezéséig az 1. § (1) bekezdésében meghatározott módon maszkot viselni,

b) a maszkhasználatot nem tilthatja meg.

(2e) A sportrendezvényen, illetve a kulturális eseményen nézőként tartózkodó koronavírus ellen védett személy és a felügyelete alatt lévő tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nem köteles maszkot viselni.

(2f) A sportrendezvények esetében kormányrendelet e rendeletről eltérő szabályokat állapíthat meg.

(2g) A zenés, táncos rendezvény e rendelet alkalmazásában nem minősül kulturális eseménynek, így zenés, táncos rendezvényt tilos szervezni, tartani, illetve tilos a zenés, táncos rendezvény helyszínén – az 5. § (5) bekezdése szerinti kivétellel – tartózkodni.

(3) A családi esemény vagy a magánrendezvény – a házasságkötés és a temetés kivételével – abban az esetben tartható meg, ha azon az egy időben jelenlévők száma nem haladja meg a tíz főt.

(4) A temetésen jelenlévők száma nem haladhatja meg az ötven főt.

(5) A házasságkötésnél kizárólag

a) a szertartás vezetője, illetve az anyakönyvezető,

b) a házasulók,

c) a házasulók tanúi,

d) a házasulók szülei, nagyszülei,

e) a házasulók testvérei és

f) a házasulók gyermekei

lehetnek jelen.”

„8. § (1) A kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló kormányrendelet szerinti vendéglátó üzlet (a továbbiakban: vendéglátó üzlet) kerthelyiségében vagy teraszán reggel 5 óra és este 11 óra között a tartózkodás és a megrendelt étel, illetve ital elfogyasztása megengedett.

(2) Este 11 óra és reggel 5 óra között a vendéglátó üzlet kerthelyiségében vagy teraszán a tartózkodás és a megrendelt étel, illetve ital elfogyasztása tilos.

(3) A vendéglátó üzletben vendégként tartózkodó személy – a (4) bekezdés szerinti kivétellel – köteles az 1. § (1) bekezdésében meghatározott módon maszkot viselni.

(4) A vendéglátó üzlet

a) (7a) bekezdés szerinti vendége a vendéglátó üzleten belül a vendéglátó üzlet asztalánál ülve,

b) (7a) bekezdés szerinti vendége, ha a vendéglátó üzletben az ott megvásárolt étel, illetve ital elfogyasztása nemcsak asztalánál ülve történhet, kizárólag az étel, illetve az ital elfogyasztásának időtartama alatt, illetve

c) kerthelyiségében vagy teraszán a vendéglátó üzlet vendége nem köteles a maszkot viselni.

(4a) A vendéglátó üzletben foglalkoztatott személy számára a maszkhasználat szabályait a vendéglátó üzlet vezetője határozza meg, azzal, hogy

a) a vendéglátó üzletben foglalkoztatott személy, ha a koronavírus elleni védtetséget e rendeletben meghatározott módon a vendéglátó üzlet vezetője felé nem igazolja, köteles a vendéglátó üzlet területén az 1. § (1) bekezdésében meghatározott módon maszkot viselni,

b) a maszkhasználatot nem tilthatja meg.

(5) A (2)–(4) bekezdés szerinti védelmi intézkedés betartásáról a vendéglátó üzlet üzemeltetője, illetve vezetője köteles gondoskodni.

(6) A vendéglátó üzleten belül

a) az ott foglalkoztatottak kivételével és

b) a (7) és a (7a) bekezdés szerinti kivétellel

tilos tartózkodni.

(7) A koronavírus ellen védett személy és a felügyelete alatt lévő tizennyolcadik életévét be nem töltött személy kivételével a vendéglátó üzleten belül való tartózkodás

a) az elvitelre alkalmas ételek kiadása és szállítása érdekében,

b) a vendéglátó üzlet mellékhelyiségének használata céljából és

c) – ha arra a kerthelyiségben vagy a teraszon nincs lehetőség – a fogyasztás kifizetése céljából

az ehhez szükséges időtartamig megengedett, azzal, hogy a vendéglátó üzleten belül a megrendelt étel, illetve ital fogyasztása tilos.

(7a) A vendéglátó üzleten belül reggel 5 óra és este 11 óra között a koronavírus ellen védett személy, valamint a felügyelete alatt lévő tizennyolcadik életévét be nem töltött személy számára a tartózkodás, és a megrendelt étel, illetve ital elfogyasztása megengedett.

(7b) A vendéglátó üzlet üzemeltetője vagy vezetője, illetve az üzemeltető vagy a vezető alkalmazottja a koronavírus elleni védetségét e rendeletben meghatározott módon nem igazoló személytől, illetve a felügyelete alatt lévő tizennyolcadik életévét be nem töltött személytől a megrendelt étel, illetve ital vendéglátó üzleten belüli elfogyasztását megtagadja. A vendéglátó üzlet üzemeltetője vagy vezetője, illetve az üzemeltető vagy a vezető alkalmazottja a koronavírus elleni védetség igazolását megtagadó személyt, illetve a felügyelete alatt lévő tizennyolcadik életévét be nem töltött személyt a távozásra felszólítja, és amennyiben a jogsértő személy e felszólításnak nem tesz eleget, a rendőrséget értesíti.

(7c) Az 5. § (1)–(3) bekezdésére figyelemmel a vendéglátó üzletben tilos zenés, táncos rendezvényt szervezni, illetve tartani.

(7d) A 6. § (3) bekezdésére figyelemmel a vendéglátó üzletben családi esemény vagy magánrendezvény abban az esetben szervezhető, illetve tartható, ha azon az egy időben jelenlévők száma nem haladja meg a tíz főt.

(8) A (6)–(7b) bekezdést nem kell alkalmazni

a) a munkahelyi étteremre, illetve büfére,

b) a szálláshelyen található étteremre, illetve bárba, ha ott kizárólag a szálláshely vendégét szolgálják ki,

c) a köznevelési intézmény, valamint a szakképző intézmény (a továbbiakban: nevelési, oktatási intézmény) menzájára, valamint büféjére, ha ott kizárólag a nevelési, oktatási intézmény dolgozóját, illetve a nevelési, oktatási intézmény tanulóját szolgálják ki,

d) az egészségügyi intézményben található étteremre, illetve büfére.

(9) A (3), a (4a) és a (6)–(7a) bekezdés szerinti védelmi intézkedés betartásáról a vendéglátó üzlet üzemeltetője, illetve vezetője köteles gondoskodni.

(10) A Kormány felhívja a vendéglátó üzletek üzemeltetőit arra, hogy a vendéglátó üzletekben az általános közegészségügyi és járványügyi szabályokat fokozottan érvényesítsék.”

„10. § (1) A szálláshelyen – e rendelet szerinti kivétellel – tilos tartózkodni.

(2) A szálláshelyen az ott foglalkoztatottak számára megengedett a tartózkodás.

(3) A szálláshelyen az üzleti, gazdasági, továbbá oktatási tevékenység céljából érkező személyek tartózkodása megengedett.

(4) A szálláshelyen a Magyar Honvédség, illetve a rendvédelmi szervek állományába tartozó, szolgálati feladatok ellátása érdekében elhelyezett személyek, továbbá a kirendelt egészségügyi dolgozók tartózkodása megengedett.

(5) A szálláshelyen a koronavírus ellen védett személy, valamint a felügyelete alatt lévő tizennyolcadik életévét be nem töltött személy tartózkodása megengedett.

(6) A (3) és a (4) bekezdés kivételével, a szálláshely üzemeltetője vagy vezetője, illetve az üzemeltető vagy a vezető alkalmazottja megtagadja a szálláshelyre történő bejelentkezését annak, aki a koronavírus elleni védetségét vagy az életkorát e rendeletben meghatározott módon nem igazolja.

(7) A szálláshelyen foglalkoztatott személy számára a maszkhasználat szabályait a szálláshely vezetője határozza meg, azzal, hogy

a) a szálláshelyen foglalkoztatott személy, ha a koronavírus elleni védekezést e rendeletben meghatározott módon a szálláshely vezetője felé nem igazolja, köteles a szálláshely vendégek által látogatható területein és helyszínein az 1. § (1) bekezdésében meghatározott módon maszkot viselni,

b) a maszkhasználatot nem tilthatja meg.

(8) A szálláshelyen vendégként tartózkodó személy nem köteles maszkot viselni.

(9) Az 5. § (1)–(3) bekezdésére figyelemmel a szálláshelyen tilos zenés, táncos rendezvényt szervezni, illetve tartani.

(10) A 6. § (3) bekezdésére figyelemmel a szálláshelyen családi esemény vagy magánrendezvény abban az esetben szervezhető, illetve tartható, ha azon az egy időben jelenlévők száma nem haladja meg a tíz főt.”

„12. § (1) Az e rendeletben meghatározott kivétellel tilos

a) az előadó-művészet valamennyi ágának fellépése céljából megtartott eseménynek, függetlenül annak nyilvánosságától (így különösen színház, tánc-, zeneművészet, cirkusz),

b) a mozinak,

c) az edző- és fitneszteremnek,

d) az uszodának,

e) a közfürdőnek,

f) a jégpályának,

g) az állatkertnek, a vadasparknak,

h) a kalandparknak, a vidámparknak,

i) a játszóháznak és

j) a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló törvényben meghatározott

ja) muzeális intézménynek,

jb) nyilvános könyvtári ellátást biztosító intézménynek,

jc) kép- és hangarchívumnak,

jd) közművelődési intézménynek,

je) közösségi színtérnek és

jf) integrált kulturális intézménynek

a látogatása és e helyszíneken – az ott foglalkoztatottak kivételével – a tartózkodás.

(2) A szálláshelyen

a) a 10. § (3) és (4) bekezdése szerint jogszerűen tartózkodó vendég, ha koronavírus ellen védett személy, valamint

b) a 10. § (5) bekezdése szerint jogszerűen tartózkodó vendég

a szálláshelyen található, (1) bekezdés szerinti helyszíneket látogathatja.

(3) Hatályon kívül.

(3a) Az (1) bekezdés szerinti helyszíneket – az edző- és fitneszterem, az uszoda és a jégpálya kivételével – a koronavírus ellen védett személy, valamint a felügyelete alatt lévő tizennyolcadik életévét be nem töltött személy látogathatja.

(4) A jégpályák, az uszodák, az edző- és fitnesztermek és a sportlétesítmények

a) a sportról szóló törvény szerint versenyszerűen sportoló tizennyolcadik életévét be nem töltött személy és az őt felkészítő sportszakember számára edzésen vagy sportrendezvényen való részvétel céljából, valamint

b) a koronavírus ellen védett személy számára látogathatóak.

(4a) A (4) bekezdés szerinti helyszínre történő beléptetést megelőzően a sportról szóló törvény szerint versenyszerűen sportoló tizennyolcadik életévét be nem töltött személy életkorát és versenyszerű sportoló minőségét, valamint az őt felkészítő sportszakember e minőségét igazolja.

(4b) A (4) bekezdés szerinti helyszín üzemeltetője vagy vezetője, illetve az üzemeltető vagy a vezető alkalmazottja annak, a sportról szóló törvény szerint tizennyolcadik életévét be nem töltött versenyszerűen sportolónak, valamint őt felkészítő sportszakembernek a beléptetését megtagadja, valamint a látogatás megkezdését megakadályozza, aki a (4a) bekezdésben foglaltakat nem igazolja.

(4c) A (3a) és a (4) bekezdés szerinti helyszín üzemeltetője vagy vezetője, illetve az üzemeltető vagy a vezető alkalmazottja – a (4a) bekezdés szerinti kivétellel – annak a beléptetését megtagadja, valamint a látogatás megkezdését megakadályozza, aki

a) a koronavírus elleni védettségét vagy

b) az életkorát

e rendeletben meghatározott módon nem igazolja.

(4d) A (3a) és a (4) bekezdés szerinti helyszínen foglalkoztatott személy számára a maszkhasználat szabályait a (3a) és a (4) bekezdés szerinti helyszín vezetője határozza meg, azzal, hogy

a) a (3a) és a (4) bekezdés szerinti helyszínen foglalkoztatott személy, ha a koronavírus elleni védettséget e rendeletben meghatározott módon a (3a) és a (4) bekezdés szerinti helyszín vezetője felé nem igazolja, köteles a (3a) és a (4) bekezdés szerinti helyszín látogatók által látogatható területein és helyszínein az 1. § (1) bekezdésében meghatározott módon maszkot viselni,

b) a maszkhasználatot nem tilthatja meg.

(4e) Az (1) bekezdés szerinti helyszíneken – az edző- és fitneszterem, az uszoda és a jégpálya kivételével – a koronavírus ellen védett személy, valamint a felügyelete alatt lévő tizennyolcadik életévét be nem töltött személy nem köteles maszkot viselni. Az edző- és fitneszteremben, az uszodában, a jégpályán, valamint a sportlétesítményben a koronavírus ellen védett személy, valamint a sportról szóló törvény szerint tizennyolcadik életévét be nem töltött versenyszerűen sportoló, valamint őt felkészítő sportszakember nem köteles maszkot viselni.

(4f) A (3a) bekezdés szerinti helyszínen este 11 óra és reggel 5 óra között – az ott foglalkoztatottak kivételével – tilos tartózkodni.

(4g) A (4) bekezdés szerinti helyszínen este 11 óra és reggel 5 óra között kizárólag az ott foglalkoztatott, továbbá – edzésen vagy sportrendezvényen való részvétel céljából – a sportról szóló törvény szerint versenyszerűen sportoló

a) tizennyolcadik életévét be nem töltött személy, és az őt felkészítő sportszakember, valamint

b) koronavírus ellen védett személy és az őt felkészítő sportszakember tartózkodhat.

(5) Az (1) bekezdés j) pontja szerinti intézmény

a) a felnőttképzésről szóló törvény vagy

b) a szakképzésről szóló törvény

szerinti képzés megtartása céljából látogatható, ott a képzés időtartama alatt a képzésen résztvevők és az oktatók tartózkodása megengedett.”

„13. § A 12. § szerinti védelmi intézkedés betartatásáról a 12. § (1) bekezdése szerinti helyszínek üzemeltetője, illetve vezetője köteles gondoskodni.”

[47] 3. Az R1. támadott rendelkezései közül az alábbiak 2021. május 10. napján a következők szerint módosultak:

„12. § (4) A jégpályák, az uszodák, az edző- és fitnesztermek és a sportlétesítmények

a) a sportról szóló törvény szerint versenyszerűen sportoló tizennyolcadik életévét be nem töltött személy és az őt felkészítő sportszakember számára edzésen vagy sportrendezvényen való részvétel céljából,

b) a koronavírus ellen védett személy számára, valamint,

c) testnevelés óra, sportszakkör (ideértve az iskolai sportkör) vagy sportoktatás keretében a gyermekek, illetve a tanulók számára a testnevelés óra, sportszakkör (ideértve az iskolai sportkör) vagy sportoktatás vezetője kíséretében

látogathatóak.

[...]

12. § (4c) A (3a) és a (4) bekezdés szerinti helyszín üzemeltetője vagy vezetője, illetve az üzemeltető vagy a vezető alkalmazottja – a (4a) bekezdés szerinti kivétellel – annak a beléptetését megtagadja, valamint a látogatás megkezdését megakadályozza, aki

a) a koronavírus elleni védettségét az e rendeletben meghatározott módon,

b) az életkorát az e rendeletben meghatározott módon vagy

c) a (4) bekezdés c) pontja esetében a testnevelés óra, sportszakkör (ideértve az iskolai sportkör) vagy sportoktatás tényét

nem igazolja.”

III.

- [48] 1. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján kivételesen akkor terjeszthető elő alkotmányjogi panasz, ha az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette.
- [49] Az R1. támadott rendelkezései vonatkozásában a közvetlen alkalmazás törvényi feltételei fennállnak. Azok ugyanis minden más állami aktus közbejötté nélkül érvényesülnek, az indítványozók által állított jogsérelmet maguk a támadott előírások okozzák, tehát azok az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasszal támadhatók {vö. 33/2015. (XII. 3.) AB határozat, Indokolás [14]; 3103/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [50] A kivételes panasz esetében – mivel az közvetlenül a norma ellen irányul – különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, mert az indítványozó alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az actio popularistól. A személyes érintettség az indítványozó alapjogát érintő sérelmet jelent, ám az indítványozó nem csak akkor érintett személyesen, ha ő a norma címzettje. Ha a norma címzettje harmadik személy, a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn.
- [51] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés érinti-e az indítványozó alapjogát; végül az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor fenn kell állnia. Azt, hogy az indítványozó aktuális sérelme fennáll-e, csak a konkrét esetben lehet eldönteni {vö. 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[31]}. Az indítványozók panaszaikban egyértelműen nyilatkoztak arról, hogy az oltást nem vették fel, védettségi igazolvánnyal nem rendelkeznek, ezért az Alkotmánybíróság az indítványozók érintettségét megállapíthatónak látta.
- [52] A személyes és közvetlen érintettséggel összefüggésben a panaszoknak a gyermekeket ért állítólagos diszkriminációra és azon keresztül az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdésében foglalt jogainak sérelmére irányuló elemei tekintetében az indítványozók személyes és közvetlen érintettsége nem állapítható meg. Ilyen tartalmú indítvány előterjesztője ugyanis csak a felvetett jogkorlátozás elszenvedője lehet, tehát ezen panaszelem vonatkozásában a gyermek, aki törvényes képviselője útján nyújthat be alkotmányjogi panaszt. Az indítvány4. azonban erre utalást nem tartalmaz, ezért ezen indítványelem érdemi elbírálásra alkalmatlan.
- [53] 2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint alkotmányjogi panaszt a 26. § (2) bekezdésében meghatározott esetben az alaptörvény-ellenes jogszabály hatálybalépésétől számított száznyolcvan napon belül lehet írásban benyújtani. Mivel az R1. védettségi igazolvánnyal összefüggő első, az indítványokkal támadott rendelkezései 2021. május 1. napjától hatályosak, e követelménynek az alkotmányjogi panaszok megfelelnek.
- [54] 3. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti panasz is csak az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható {3232/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [9]; 3238/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [55] 3.1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem hordoz az indítványozó Alaptörvényben foglalt jogosultságának minősülő tartalmat az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése {3093/2018. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [35]}, a XI. cikk (2) bekezdése {9/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [65]}, a XX. cikk (2) bekezdése {3292/2017. (XI. 20.) AB határozat (a továbbiakban: Abh1.), Indokolás [19]} és a XXVI. cikke {3286/2019. (XI. 5.) AB végzés, Indokolás [16]}, ezért ezen, az indítvány3.-ban megjelenő panaszelemek érdemi elbírálásra nem alkalmasak.
- [56] 3.2. Az alkotmányjogi panasz eljárásban folytatott vizsgálat mércéje minden esetben az Alaptörvény, ez következik az Abtv. 26. § (2) bekezdés a) pontjának „alaptörvény-ellenes jogszabály” fordulatából: az Alkotmánybíróság ugyanis „a panasz eljárásban – mint az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve – alkotmányossági szempontú vizsgálatot folytathat le {3179/2013. (X. 9.) AB végzés, Indokolás [7]}” {3079/2021. (III. 4.) AB végzés, Indokolás [23]}. Ennek megfelelően azok az indítványelemek, amelyek a támadott szabályozás Alaptörvényen kívüli jogforrásokkal – így a GDPR-ral és az Fttv.-vel, az ET közgyűlési határozattal, az EJENY-nyel, az Egyezségokmánnyal, a Chartával, az Oviedói Egyezményvel, a Gyermekjogi Egyezményvel, illetve az EJEB döntéseivel – való összeütközésére hivatkoznak, érdemi elbírálásra ugyancsak alkalmatlanok.

- [57] 3.3. Az indítvány3.-ban megjelenített további alaptörvényi rendelkezések közül a VI. cikk (1) bekezdésével, a X. cikk (1) bekezdésével, a XI. cikk (1) bekezdésével és XX. cikk (1) bekezdésével összefüggésben bemutatott korlátozásokat a jogalkotó 2020. november 11-ével vezette be, ezek felhívásával az indítványozó azt mutatja be, hogy értelmezése szerint a diszkriminatív szabályok milyen alaptörvényi rendelkezéseket érintenek. Az indítvány tehát az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésén keresztül állítja ezen alaptörvényi rendelkezések sérelmét, ekképpen a XV. cikk keretében lefolytatandó vizsgálat keretében bírálандók el.
- [58] 3.4. Az Alaptörvény II. cikkének sérelme az indítvány2., az indítvány3., az indítvány4. és az indítvány6.-ban két vonatkozásban jelenik meg.
- [59] Egyrészt a diszkriminatív érveléssel összefüggésben, a XV. cikk (1) és (2) bekezdése mellett ezen alaptörvényi rendelkezésre is hivatkoznak az indítványozók. E tekintetben az Alkotmánybíróság emlékeztet azon gyakorlatára, amely szerint „az emberi méltósághoz való jogot tekinti az általános jogegyenlőség forrásának. Ez ugyanakkor azt is jelenti, hogy az Alaptörvény II. cikkének immanens tartalmi eleme, hogy az önkényes – tehát észszerű, kellő súlyú alkotmányos indok nélküli – megkülönböztetéstől mentesen érvényesüljön. Más szavakkal, az emberi méltósághoz való jog speciális megnyilvánulása az alkotmányozó hatalom által az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében immáron külön is nevesített általános jogegyenlőség.” {3157/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [32]} A 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.) indokolásának [23] bekezdése szerint „az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésében foglalt általános egyenlőségi szabály [...], amely a jogrend valamennyi szabálya tekintetében azért biztosítja az egyenlően kezelés követelményét, mert az egyenlőség végső forrása az egyenlő emberi méltóság” [idézi ugyancsak: 2/2021. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [105]]. Minthogy az egyenlően kezelés követelménye a jogrend valamennyi szabályára kiterjed, az szükségképpen felöleli az alapjogok egyenlő biztosítását is. Ekképpen nemcsak az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének, hanem e cikk (2) bekezdésének alapja is az emberi méltósághoz való jog. Azon indítványelemek tehát, amelyek a panaszok által megvalósulni vélt diszkriminációval összefüggésben az Alaptörvény II. cikkére utalnak, az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdésére vonatkozó vizsgálat keretében értékelendők.
- [60] Másrészt az indítvány2., indítvány4. és az indítvány6. az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való jog részelemét képező önrendelkezési jog sérelmét is állítja, mert a védettségi igazolvánnyal járó előnyökhöz való hozzáférés – és azokon keresztül a társadalmi életben való teljes körű részvétel lehetősége – kényszerítő erejűvé teszi az oltás felvételét, azaz nincs „valódi” önkéntesség. Ezen indítványelemek tehát az Alaptörvény II. cikkét a XV. cikktől függetlenül hívják fel, s ezért mint az indítványozók Alaptörvényben foglalt jogosultságai alkotmányjogi panasz eljárás alapját képezhetik.
- [61] 3.5. Valamennyi indítvány hivatkozik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített diszkrimináció-tilalom megsértésére. Az indítvány1., indítvány2. és indítvány4. emellett felhívja az Alaptörvény törvény előtti egyenlőséget kimondó XV. cikk (1) bekezdését is. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdése olyan alanyi jogosultságot – nevezetesen az egyenlőséghez való jogot – hordoznak, amely az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának minősülnek {17/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [30]}, erre tekintettel a befogadásnak ezen feltétele teljesül valamennyi panasz vonatkozásában.
- [62] 4. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében csak a határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panasz fogadható be, ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta e feltételek teljesülését is.
- [63] Az indítványozók megjelölték az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, az indítványok kifejezett kérelmet tartalmaznak a sérelmezett jogszabályi rendelkezések megsemmisítésére. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt indokolási kötelezettség követelményének azonban csak részben felelnek meg az alkotmányjogi panaszok. Az Alaptörvény III. cikk (2) bekezdésével összefüggésben felhívott önkéntes hozzájárulás nélküli, emberen végzett orvosi vagy tudományos kísérlet tilalmának megsértésével kapcsolatos indítványelemet egyik indítvány sem támasztotta alá érdemi indokolással, de még csak nem is valószínűsítette ennek a lehetőségét. A tiltott emberkísérlettel kapcsolatos indítványelemek a gondolat pusztá felvetésén túl alkotmányjogi indokolást nem tartalmaznak. Az elégtelen alkotmányjogi indokolás az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az érdemi elbírálás akadályát jelenti {3015/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [13]; 3119/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [7]}.

- [64] 5. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [65] A diszkrimináció-tilalommal kapcsolatos indítványelemek vonatkozásában az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinti, hogy a védettségi igazolvánnyal rendelkezők számára biztosított, a járványügyi korlátozásokat érintő kedvezmények, korlátozás alóli mentességek az Alaptörvény XV. cikk sérelmét megvalósítják-e. Erre figyelemmel az alkotmányjogi panaszokat – azok egyesítését követően – az Alkotmánybíróság tanácsa befogadta.
- [66] 6. Az Alkotmánybíróság észlelte a támadott rendelkezések részleges hatályvesztését [lásd a határozat indokolásának I/2. pontját (Indokolás [2] és köv.)], ez azonban az Abtv. 64. § e) pontjában megfogalmazott kivétel-szabályra tekintettel nem eredményezte az e rendelkezésekre vonatkozó érdemi vizsgálat elmaradását.

IV.

- [67] Az indítványok az alábbiak szerint nem megalapozottak.
- [68] 1. Az indítványozók megjelöltek olyan alapvető jogokat, amelyeket az általuk diszkriminatívnak tekintett rendelkezések érintenek, így az Alaptörvény II. cikkét, III. cikk (1) bekezdését, VI. cikk (1) bekezdését, XI. cikk (1) bekezdését és XX. cikk (1) bekezdését.
- [69] Az Alkotmánybíróság azonban nemcsak a diszkrimináció által érintett jogosultság alapjogi jellegét, hanem a megkülönböztetés alapját jelentő védett tulajdonságot is vizsgálja az alkalmazandó teszt kiválasztásához. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése „az abban említett tulajdonságok alapján történő különbségtételt tiltja (a felsorolás nem taxatív, hanem nyitott, az úgynevezett »egyéb helyzet« szerinti különbségtétel is tiltott)” [33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [72]].
- [70] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében „tételeken felsorolt tulajdonságok mellett az »egyéb helyzet szerinti különbségtétel« fordulat nyújt garanciát ahhoz, hogy az előre nem látható, de a felsorolásban szereplő tulajdonságokhoz döntő hasonlóságot mutató helyzetben élő személyeket se érhesse hátrányosan sújtó különbségtétel. Ez a fordulat ad lehetőséget az Alkotmánybíróságnak arra, hogy a társadalom aktuális változásaira időszzerűen reagálva mindig maga határozhassa meg, melyek a társadalom sérülékeny csoportjai, vagyis mely csoportokhoz tartozók tekinthetők kiszolgáltatottnak, kirekesztettnek, illetve folyamatos, és indokolatlan hátránnyal sújtottaknak.” {Abh2., Indokolás [27] és 3003/2021. (I. 14.) AB határozat (a továbbiakban: Abh3.), Indokolás [36]} „Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése ennek megfelelően egy nyílt felsorolást tartalmaz, ám ez a nyílt felsorolás korlátlanul nem bővíthető. Nem nyújt védelmet olyan személyeknek, akiket valamely szabály ugyan éppen hátrányosan érint, de mégsem diszkriminál. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében garantált diszkriminációtilalom ugyanis csupán olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítéllettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja.” {Abh2., Indokolás [27] és azt idézve a 3188/2017. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [19]}
- [71] 2. Az R1. szerinti értelemben vett védettség megszerzésével összefüggésben az oltás felvételével kapcsolatos tudati viszonyulás vizsgálandó annak megítéléséhez, hogy az az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti „egyéb helyzetnek” tekinthető-e. A járványhelyzet köztudomású társadalmi hatásait – így különösen az ahhoz kapcsolódó félelmeket, a korlátozások okozta lelki terheket – az oltások hatásságával, biztonságosságával kapcsolatos, a nyilvánosságban is megjelenő álláspontokat, meggyőződést, az oltás biztonságos és/vagy hatékony jellegének elfogadását az Alkotmánybíróság az egyén olyan tulajdonságának tekinti, amely az adott körülmények között az ember önazonosságát is érintheti. Erre figyelemmel a védettség megszerzésével összefüggésben az oltás felvételével kapcsolatos tudati viszonyulást, meggyőződést az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése szerinti „egyéb helyzet”-nek tekintette, és a támadott szabályozás Alaptörvénnyel való összhangját az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján értékelte.
- [72] E helyütt utal az Alkotmánybíróság azon álláspontjára, hogy „[a] legtöbb alapjogsértés vizsgálható tehát az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján, mivel eszerint az alapjogokat mindenféle faji, szín szerinti, nemi,

fogyatékoság szerinti, nyelvi, vallási, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti megkülönböztetés nélkül biztosítani kell mindenkinek. Az alapjogok esetében ugyanakkor az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti alapjogi teszt a mérvadó a korlátozhatóságuk tekintetében, és elsődlegesen az garantálja, hogy az alapjogok biztosításában ne lehessen ilyen megkülönböztetést alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy nem fogadható el szükségesnek olyan alkotmányos cél, amely diszkriminációt valósít meg, és arányosnak az olyan korlátozás, amely diszkriminatív helyzetet eredményez.” {6/2018. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [39], utóbb megerősítve 11/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}

[73] A diszkriminációs ügyekben a szükségességi-arányossági próbát megelőzi annak vizsgálata, hogy fennáll-e az állított korlátozás, s ha fennáll, akkor az hátrányos-e az indítványozó(k) számára, valamint az is, hogy az érintettek homogén csoportba tartoznak-e (Abh3., Indokolás [38]).

[74] 3. Az Alkotmánybíróság nem hagyhatja figyelmen kívül a konkrét ügyben azt sem, hogy az R1.-et a Kormány nem normál jogrendben, hanem az Alaptörvény veszélyhelyzeti jogalkotásra vonatkozó, 53. cikk (2) bekezdése alapján alkotta meg. A veszélyhelyzet egyike az Alaptörvény által szabályozott különleges jogrendi alakzatoknak, ezért irányadó arra az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése is, amely szerint „[k]ülönleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható”.

[75] 4. Az Alkotmánybíróság a 23/2021. (VII. 13.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh4.) értelmezte az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdését, azaz adott választ arra a kérdésre, hogy az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti általános alapjogkorlátozási – más néven a szükségességi-arányossági teszt – járványügyi védekezés miatt kihirdetett veszélyhelyzet időszaka alatt milyen tartalommal érvényesül. Az Alkotmánybíróság rögzítette, hogy „[e]bben a tekintetben az Alaptörvény az alapjogok gyakorlásába kétfajta beavatkozást enged meg. Egyfelől lehetőséget biztosít az alapjogok gyakorlásának felfüggesztésére, ami lényegében olyan erős korlátozást jelent, mely miatt az alapjog átmenetileg egyáltalán nem gyakorolható. Ennél enyhébb korlátozásnak minősül, amikor az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozhatja a jogalkotó egy alapjog gyakorlását. A felfüggesztés vagy korlátozás mindkét esetben legfeljebb addig állhat fenn, amíg a rendkívüli jogrend elrendelésének feltételei fennállnak, és a rendkívüli jogrend kihirdetésre is került. Az arányosság garanciája [...] ebben a tekintetben tehát az intézkedés fogalmilag határozott időbeliségében valósul meg. A jogalkotó feladata annak eldöntése, hogy a különleges jogrend elrendelésének feltételei fennállnak-e, és ezzel párhuzamosan indokolt-e az ilyen jogrend szerinti rezsim alapján az alapjogok korlátozása, valamint milyen mértékű alapjogkorlátozás indokolt.

Az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése ugyanakkor nem adott parttalan felhatalmazást a jogalkotónak. Önmagában abból a körülményből, hogy az Alkotmánybíróság működése különleges jogrend idején sem korlátozható [54. cikk (2) bekezdés], következik, hogy az Alaptörvény alkotmányossági kontrollt biztosít különleges jogrend idejére is. Ahogy arra a 15/2021. (V. 13.) AB határozat rámutatott: »az alkotmányozónak nem volt célja a különleges jogrendi jogalkotót felhatalmazni sem arra, hogy a veszély leküzdésével össze nem függő alapjogkorlátozást vezessen be, sem arra, hogy egyes alapjogokat jobban korlátozzon, mint amennyire a rendkívüli körülmény indokolja. A korlátlan vagy korlátozhatatlan hatalom eleve ellentétes az Alaptörvény szellemiségével, még különleges jogrend idején is.« (Indokolás [33]) Az adott ügyben az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy a »veszélyhelyzeti kormányrendelet alapjogot korlátozó szabálya tartalmi alkotmányossági vizsgálat alá vonható« (Indokolás [37]). Különleges jogrend idején a jogalkotó az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése alapján, az ott meghatározott kivételektől eltekintve hozhat olyan rendkívüli intézkedéseket, amelyek ideiglenesen valamely alapjog gyakorlásának teljes felfüggesztésével járnak. Az ilyen rendelkezések célszerűségét az Alkotmánybíróság nem vitathatja, az viszont már alkotmányossági kérdés, hogy a jogkorlátozás megmarad-e az Alaptörvény keretei között.” (Abh4., Indokolás [24]–[25])

[76] Az Alkotmánybíróság tehát – módosított tartalommal ugyan – de veszélyhelyzet idejére is fenntartotta a hatáskörét a jogalkotás alkotmányosságának vizsgálatára. Elismerte a jogkorlátozás legitim céljaként a koronavírus-járvány leküzdését, ezen belül az egészségügyi, társadalmi és gazdasági hatásainak a csökkentését, a károk enyhítését (Abh4., Indokolás [26]).

- [77] 5. A fentiek előrebocsátása után az Alkotmánybíróság a jelen ügyben az alábbi következtetéseket rögzíti.
- [78] 5.1. A diszkriminációval kapcsolatos eljárások első lépése annak vizsgálata, hogy az indítvány által felvetett megkülönböztetés valós-e, fennáll-e {lásd például: 24/2019. (VII. 23.) AB határozat, Indokolás [76]}. A jelen ügyben támadott jogszabályi rendelkezések az R1.-ben megjelölt szolgáltatásokhoz való hozzáférésben megkülönböztetik a védettségi igazolvánnyal rendelkező és nem rendelkező természetes személyeket. Mivel a védettségi igazolvánnyal nem rendelkezők nem élvezhetik e szolgáltatásokat, a szabályozás rájuk nézve hátránynak minősül.
- [79] 5.2. Az indítványozók az oltást felvett, illetve a fertőzésen átesett személyeket és az oltási programban részt nem vett személyeket egymással azonos helyzetben lévőeknek tekintik. Ezzel kapcsolatban az Alkotmánybíróság elsőként azt hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésén nyugvó csoportképzés szempontjából annak van jelentősége, hogy értékelhető, pozitív (köz)egészségügyi hatással bírnak-e az R1. szerinti értelemben védettségre jogosító körülmények: legalább az első oltás felvétele vagy pedig a fertőzés okozta betegségen való átesés. Amennyiben ezek alkalmasak arra, hogy csökkentsék a megfertőződésnek, a fertőzés továbbadásának, illetve annak az esélyét, hogy megfertőződés esetén a betegség súlyos – kórházi ápolást indokoló – vagy akár halálos eredményre vezető – szövődményekkel folyjon le, akkor a védettségi igazolvány birtokosainak helyzete nem azonos azokéval, akik a védettségi igazolványra nem jogosultak.
- [80] Minthogy a fenti mérlegelés nem választható el tudományos – virológiai, biológiai, orvostudományi – szakkérdésektől, az Alkotmánybíróság emlékeztet a hasonló ügyekben kialakított gyakorlatára, miszerint az egészségügyi beavatkozásokkal kapcsolatos szaktudományos kételyek megítélése és a versengő álláspontok közti választás kívül esik a kompetenciáján {39/2007. (VI. 20.) AB határozat (a továbbiakban: Abh5.) ABH 2007, 464, 484} a felhívott határozatot az Alaptörvény hatálybalépése után megerősítette a 3080/2019. (IV. 17.) AB határozat (a továbbiakban: Abh6.), illetve az „Alaptörvény értelmében az alkotmánybírósági eljárás célja nem lehet az, hogy a tudományos oldalról vitatott kérdésekben állást foglaljon” (Abh1., Indokolás [23]). Az Alkotmánybíróság hasonló ügyekben arra is rámutatott, hogy „a természettudományos ismeretekkel összefüggő alkotmányossági problémák megoldásához a szaktudományos álláspontoknál szélesebb vizsgálódás lehet szükséges” (Abh5., ABH 2007, 464, 484). E kiterjesztett vizsgálat keretében az Alkotmánybíróság az adott időpontban „meghatározó tudományos világkép” figyelembevételével járt el, amelynek forrásaként például az Egészségügyi Világszervezet (a továbbiakban: WHO) vonatkozó dokumentumaira támaszkodott (Abh5., ABH 2007, 464, 484). Az e-cigaretákkal kapcsolatos alkotmányossági kérdések megítélése során is elzárkózott az Alkotmánybíróság a szaktudományos kérdésekben való állásfoglalástól. „Ugyanakkor az értelmezési tartományba be kellett emelni az e-cigaretta-fogyasztás mértékadó nemzetközi fórum általi megítélését.” (Abh1., Indokolás [23]) Az idézett határozatában az Alkotmánybíróság a WHO és az Európai Unió ajánlásait, keretegyezményeit és más jogpolitikai dokumentumait tekintette át (Abh1., Indokolás [24]–[27]).
- [81] Kifejezetten a – gyermekkori – védőoltások alkotmányjogi megítélésével is többször foglalkozott már az Alkotmánybíróság. E tekintetben kiemelkedő jelentőségű az, hogy „az alkotmánybírósági eljárás során nem kérdőjelezhető meg, hogy a védőoltások (köztük az életkorhoz kötött védőoltások) az emberi szervezet fertőző betegségekkel szembeni ellenálló képességének fokozását és a fertőző megbetegedések elterjedésének megelőzését szolgálják. Tehát egyfelől az egyént (a gyermeket) védik a fertőzéstől, másfelől a gyermeket körülvevő kisebb közösséget, valamint az egész társadalmat a járványok megjelenésétől.” (Abh6., Indokolás [43])
- [82] 5.3. Az Alkotmánybíróság a konkrét ügyben való csoportképzés megalapozott eldöntéséhez ezért elsősorban abból indult ki, hogy valamennyi Magyarországon alkalmazott vakcina rendelkezik az Országos Gyógyszerészeti és Élelmezés-egészségügyi Intézet engedélyével. Ezek mindegyikét alkalmasnak találta az erre illetékes magyar hatóság arra, hogy elősegítse a védettség kialakulását a fertőzéssel szemben.
- [83] Mindezek mellett az Alkotmánybíróság áttekintette a mértékadó nemzetközi fórumok koronavírus oltásokkal kapcsolatos jogpolitikai dokumentumait, ajánlásait, álláspontját is.
- [84] A WHO a honlapján hirdeti, hogy a koronavírus-világjárvány leküzdésének elsődleges eszköze a biztonságos és hatékony oltásokhoz való méltányos és igazságos hozzáférés, ezért a WHO támogatja a vakcinákkal kapcsolatos kutatásokat és fejlesztéseket, azok gyártását és felhasználását (lásd: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/covid-19-vaccines>).

- [85] A Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet (a továbbiakban: OECD) is hangsúlyozza, hogy „a globális tudományos közösségben széles körben elfogadott, hogy a COVID-19 járvány legyőzésének leghatékonyabb módja a lakosság tömeges átoltottságának világszerte való elérése” (*Enhancing public trust in COVID-19 vaccination: The role of governments*, OECD, 2021 – https://read.oecd-ilibrary.org/view/?ref=1094_1094290-a0n03doefx&title=Enhancing-public-trust-in-COVID-19-vaccination-The-role-of-governments&_ga=2.142315570.1075585208.1627418280-45660234.1627418280).
- [86] Az ET közgyűlési határozata – amelyet az egyik indítvány is felhívott és amely a koronavírus ellen beoltottak, be nem oltottak közti diszkrimináció, azaz hátrányos megkülönböztetés megelőzésére szólítja fel az ET tagállamait – is a világjárvány legyőzésének hatékony eszközeként kezeli az oltást, amelynek világszinten egyenlő elosztásának fontosságára is figyelmeztet.
- [87] Az Európai Unió a koronavírus-világjárvány elleni védekezés legfontosabb eszközeként kezeli az oltási programot. Az Európai Bizottság 2020. június 1. napján tette közzé a COVID-19-oltóanyagokra vonatkozó uniós stratégiát, amely szerint „[a] Covid19-világjárvány roppant emberi és gazdasági költségeket ró az Európai Unióra és a világra. A válság tartós megoldása minden bizonnyal a vírus elleni hatékony és biztonságos oltóanyag kifejlesztésében és bevetésében rejlik.” [COM(2020) 245 – A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, az Európai Tanácsnak, a Tanácsnak és az Európai Beruházási Banknak a Covid19-oltóanyagokra vonatkozó uniós stratégiáról]
- [88] A ma meghatározó tudományos világkép alapján a WHO és más globális intézmények, szerveződések kampányt folytatnak a minél szélesebb körű vakcináció érdekében, mert az oltás alkalmas arra, hogy a járványt megfékezze, annak negatív társadalmi és gazdasági hatásait mérsékelje. Mindezek alapján megállapítható, hogy a magyarországi jogalkotás is ezen keretek között helyezkedik el.
- [89] A csoportképzés során az Alkotmánybíróság figyelemmel volt – az eddig áttekintett, kötelező erővel nem bíró dokumentumok mellett – az Európai Unió jogi kötőerővel rendelkező aktusaira is. A másodlagos uniós jogi források közül az Európai Parlament és a Tanács COVID-19-világjárvány idején a szabad mozgás megkönnyítése érdekében az interoperábilis, COVID-19-oltásra, tesztre és gyógyultságra vonatkozó igazolványok (uniós digitális Covid-igazolvány) kiállításának, ellenőrzésének és elfogadásának keretéről szóló 2021/953 (EU) rendelete a magyar védettségi igazolványhoz hasonló igazolvány bevezetéséről szól, amelynek célja az uniós polgárok szabad mozgásának elősegítése. A rendelet koronavírus ellen beoltottak, illetve a fertőzésen átesettek részére biztosítja az uniós digitális Covid-igazolványra való jogosultságot. E rendelet preambuluma szerint „[a]zok a személyek, akiket beoltottak, vagy akik a közelmúltban negatív Covid19 teszteredményt kaptak, valamint akik az előző 6 hónapban felgyógyultak a Covid19-ből, a jelenlegi – és folyamatosan alakuló – tudományos bizonyítékok alapján úgy tűnik, hogy kisebb kockázattal fertőznek meg másokat a SARS-CoV-2-vel. Nem szabad korlátozni azon személyek szabad mozgását, akik – például azért, mert védettek a SARS-CoV-2-vel szemben, és nem adhatják tovább azt – megalapozott tudományos bizonyítékok alapján nem jelentenek jelentős közegészségügyi kockázatot, mivel az ilyen korlátozások nem szükségesek a közegészség védelemére vonatkozó célkitűzés eléréséhez.” [Az Európai Parlament és a Tanács 2021/953 (EU) rendelet, Preambulum (7)] Azaz az uniós jog is alacsonyabb közegészségügyi kockázatúnak ismeri el a fertőzésen átesetteket és az oltottakat azoknál, akik oltással nem rendelkeznek, illetve nem estek át a fertőzésen.
- [90] 5.4. E helyütt utal az Alkotmánybíróság a nyilvánosságban is megjelenő, a Kormány által működtetett Koronavírus Tájékoztatói Központtól, illetve az Országos Kórházi Főigazgatóságtól származó azon adatokra, amelyek alátámasztják, hogy az oltás – a teljes alapimmunizáláshoz két dózist igénylő vakcinatípusok esetében már az első adag – felvétele után nagyon csekély a valószínűsége a megfertőződésnek, még kisebb a kórházba kerülésnek és még marginálisabb az elhalálozásnak. A mutatók a második dózis beadását követően tovább javulnak.
- [91] 5.5. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok, akik védettségi igazolvánnyal rendelkeznek, mert az oltást felvették, vagy a fertőzésen átesettek, nem alkotnak homogén csoportot azokkal, akik személyében ez a feltétel nem áll fenn. Az R1. szerinti védettséggel rendelkező személyek kisebb arányban vannak kitéve a megfertőződés veszélyének, kisebb eséllyel adják tovább a fertőzést, illetve – megfertőződés esetén – a betegség akár tünetmentesen, de valószínűsíthetően kevésbé súlyos szövődményekkel zajlik le szervezetükben.

- [92] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben ismételten emlékeztet arra, hogy következetes gyakorlata szerint abban az esetben, ha szaktudományi kérdésekben mértékadó nemzetközi intézmény által képviselt álláspont egyértelműen azonosítható, azt elfogadja, mivel ezen álláspont szaktudományos megalapozottságának elvitatása kívül esik az Alkotmánybíróság hatáskörén (lásd különösen: Abh1., Indokolás [23] és Abh6., Indokolás [43]).
- [93] Az Alkotmánybíróság már többször kifejtette, hogy „nem minősül megengedhetetlen megkülönböztetésnek, ha a jogi szabályozás eltérő jogalanyi körre vonatkozóan állapít meg eltérő rendelkezéseket. Az egyenlőség követelménye a jog általi egyenlőként való kezelésre irányuló alkotmányos elv, amely az azonos (homogén) szabályozási körbe vont jogalanyoknak a jogokból való egyenlő részesedését védi. Ez tehát azt jelenti, hogy abban az esetben minősül alaptörvény-ellenesnek a megkülönböztetés, ha a jogszabály a szabályozás szempontjából azonos csoportba tartozó (egymással összehasonlítható) jogalanyok között tesz különbséget anélkül, hogy annak alkotmányos indoka lenne.” {Legutóbb lásd: 3073/2021. (III. 4.) AB határozat, Indokolás [19]} Amennyiben tehát különböző helyzetben lévő személyeket, csoportokat kezel eltérően a jogalkotó, a támadott szabályozás diszkriminatív jellege nem állapítható meg az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján.
- [94] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a fentebb kifejtett okoknál fogva mindazok, akik az oltást beadatják, hozzájárulnak nemcsak a saját, hanem szűkebb közösségük, a társadalom többi tagjának egészségének megőrzéséhez, valamint a világjárvány felszámolásával összefüggő erőfeszítésekhez és a korlátozások felszámolásához is (hasonlóan lásd a kötelező oltások szerepéről: Abh6., Indokolás [42]).
- [95] 6. A különleges jogrend módosított hatalommegosztási struktúrájából – különösen az Alaptörvény 54. cikk (2) bekezdéséből fakadóan az alkotmányossági korlátok átalakulása következik. Ennélfogva – az Abh4.-ben kimunkált tesztből kiindulva – az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdésének fényében a XV. cikk (2) bekezdése szerinti teszt keretében akkor is értékeli az időbeliség szempontját – tehát azt, hogy a jogalkotó eleget tett-e azon kötelezettségének, hogy időközönként meggyőződjön a korlátozás fenntartásának, meghosszabbításának indokoltságáról –, ha a támadott szabályozás vizsgálata az arányossági próbáig nem jut el. Ez következik az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdéséből, miszerint „[a] Kormány (2) bekezdés szerinti rendelete tizenöt napig marad hatályban, kivéve, ha a Kormány – az Országgyűlés felhatalmazása alapján – a rendelet hatályát meghosszabbítja”. Kétségtelen, hogy az idézett rendelkezés második fordulója nem tartalmaz határozott időtartamot, de abból – azt az első fordulattal együttesen értelmezve – következik, hogy a veszélyhelyzetben hozott kormányrendeleti jogalkotás az Országgyűlés által adott felhatalmazás alapján is csak korlátozott időtartamú lehet. Ezek előre bocsátása után a XV. cikk (2) bekezdése szerinti teszt keretében vizsgálni kell, hogy a jogalkotó eleget tett-e azon kötelezettségének, hogy a támadott szabályozást a folyamatosan változó járványügyi helyzetnek megfelelően felülvizsgálja.
- [96] A határozat indokolásának I/2. pontjában (Indokolás [2] és köv.) részletesen bemutatott szabályozási környezet – különösen a Tv1. és Tv2. határozott időre szóló felhatalmazásai az R1. hatályának meghosszabbítására – és az R1. módosításai kellően alátámasztják azt, hogy a Kormány a támadott korlátozások fenntartását a járványhelyzet alakulásához – köztük elsősorban az átvittségi mértékéhez – igazította. E helyütt utal az Alkotmánybíróság a határozat I. részében már bemutatott tényre, miszerint 2021. július 3. napjával – a 365/2021. (VI. 30.) Korm. rendelet nyomán – a támadott rendelkezések közül az R1.-nek a zenés, táncos rendezvényekre vonatkozó 6. § (2g) bekezdése, a vendéglátó üzletekre vonatkozó 8. §-a, a szálláshelyekre vonatkozó 10., 12. és 13. §-a hatályukat veszítették. Emellett rámutat az Alkotmánybíróság arra is, hogy arról, hogy a járványhelyzet alakulását jellemző mutatók közül a jogalkotó ezt tartotta a járványügyi korlátozások enyhítése szempontjából relevánsnak, a határozat indokolásának I/2. pontjában (Indokolás [2] és köv.) bemutatott jogszabályok szövegéből mindenki értesülhetett.
- [97] A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a jogalkotó az Alaptörvény 53. cikk (3) bekezdéséből levezethető azon kötelezettségének, hogy a veszélyhelyzet alapjául szolgáló járványhelyzet változásai fényében rendszeresen felülvizsgálja a korlátozó intézkedések fenntartásának szükségességét, eleget tett.
- V.
- [98] 1. Az indítvány2.-ben és indítvány4.-ben megjelenő azon panaszelemek tekintetében, mely szerint sérül az indítványozók Alaptörvény II. cikkében megfogalmazott önrendelkezési joga, az alábbiakat állapította meg az Alkotmánybíróság.

- [99] 2. Az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése értelmében „[k]ülönleges jogrendben az alapvető jogok gyakorlása – a II. és a III. cikkben, valamint a XXVIII. cikk (2)–(6) bekezdésében megállapított alapvető jogok kivételével – felfüggeszthető vagy az I. cikk (3) bekezdése szerinti mértéken túl korlátozható”. Az Alkotmánybíróság korábbi döntésében is megerősítette, hogy az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdésében kivételként megfogalmazott alapjogok érintettsége esetén az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti – tehát nem a különleges jogrendre tekintettel módosított – alapjogkorlátozási tesztet alkalmazza még abban az esetben is, ha a támadott szabályozást az Alaptörvény 53. cikk (2) alapján kibocsátott kormányrendelet hordozza: „[k]ülönleges jogrend idején a jogalkotó az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdése alapján, az ott meghatározott kivételektől eltekintve hozhat olyan rendkívüli intézkedéseket, amelyek ideiglenesen valamely alapjog gyakorlásának teljes felfüggesztésével járnak” (Abh4., Indokolás [25]). Mivel az indítványok ezen eleme az Alaptörvény II. cikkéből levezethető jelen ügy egészségügyi önrendelkezési joggal összefüggő, az Alaptörvény II. cikkén nyugvó eleme az Alaptörvény 54. cikk (1) bekezdésében felsorolt kivételek között szerepel, az Alkotmánybíróság azt az általános alapjogkorlátozási teszt alkalmazásával bírálta el.
- [100] 3. Az Alkotmánybíróság számos alkalommal foglalkozott már az önrendelkezési jog és annak egészségüggyel kapcsolatos jogviszonyokra konkretizált formájával, az egészségügyi önrendelkezési joggal. Az Alkotmánybíróság azt is megállapította már, hogy „az Alaptörvény II. cikke és az Alkotmány 54. § (1) bekezdése egyező tartalommal rögzíti minden ember jogát az emberi méltósághoz, így az Alkotmánybíróság nem látja indokát annak, hogy az emberi méltóság és az abból levezethető önrendelkezési jog értelmezése tekintetében a korábbi határozataiban szereplő érvek és megállapítások alkalmazhatóságától eltérjen. Ezért az Alkotmánybíróság a korábbi határozataiban az emberi méltóságra és az önrendelkezési jogra vonatkozóan megfogalmazott álláspontját jelen ügyben is irányadónak tekinti.” {24/2014. (VII. 22.) AB határozat (a továbbiakban: Abh7.), Indokolás [130]} Az önrendelkezési jog forrása az emberi méltósághoz való jog, ekképpen az önrendelkezési jog az emberi méltóság része, abból levezethető jogosultság (Abh7., Indokolás [131]). Figyelemmel arra, hogy – a határozat indokolásának V/2. pontjában (Indokolás [99]) bemutatottak szerint – az alapjog-korlátozás alkotmányosságának vizsgálati szempontrendszer az Alaptörvény II. cikke esetén normál jogrendben és különleges jogrend időszak alatt is azonos, az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából indult ki az alapjog-korlátozás megítélése során.
- [101] Az emberi méltósághoz való jog mint anyajog részjogosultságaival kapcsolatban hangsúlyozta az Alkotmánybíróság, hogy „az emberi méltóság csak az élethez való joggal egységben korlátozhatatlan, azonban egyes részjogosítványai – így az önrendelkezési jog is –, más alapjogokhoz hasonlóan korlátozhatók” (Abh7., Indokolás [131]). A cselekvési autonómiával összefüggésben szintén annak korlátozhatóságára mutatott rá későbbi határozatában is az Alkotmánybíróság: „az Alaptörvény II. cikkének (emberi méltósághoz való jog) alkotmányos védelmi köréből nem az érinthetetlen »méltóságmag« állt az alkotmányossági vizsgálat középpontjában, hanem annak szelvényjogát képező önrendelkezési jog mint az emberi méltósághoz való jog korlátozható aspektusa, illetve azzal összefüggésben a cselekvési autonómia [...] állított sérelme” {19/2019. (VI. 18.) AB határozat, Indokolás [97]}. Mindezekre tekintettel az egészségügyi önrendelkezési jog korlátozásának alkotmányossága a jelen ügyben is az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti teszt alapján ítélandó meg.
- [102] 4. Az alapjog-korlátozási teszt első lépcsője annak meghatározása, hogy az indítványban szereplő alapjogba történt-e beavatkozás, azaz megállapítható-e érdemi összefüggés a támadott szabályozás és a megjelölt alapjog között {lásd például: 24/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [35]; 4/2018. (IV. 27.) AB határozat, Indokolás [53]}.
- [103] Az önrendelkezési jog lényege az egyén döntési szabadsága, amely a cselekvési autonómiájában ölt testet (vö. Abh7., Indokolás [140]). Az önrendelkezési jogba történő beavatkozásnak több szintje különböztethető meg. A legsúlyosabb és legnyilvánvalóbb az, ha a jogalkotó az egyén döntési szabadságát elvonja azáltal, hogy jogszabályba foglalt tilalmat állít fel vagy kötelezettséget ír elő. Az oltásokkal kapcsolatban ilyen lehet az, ha a jogalkotó oltás felvételét pro forma is kötelezővé teszi. A jelen ügyben ilyen körülmény nem merült fel, ezt az indítványok sem állították. Az önrendelkezési jogba történő beavatkozás további formája az, ha a jogalkotó nem expressis verbis ír elő valamilyen kötelezettséget, azonban az egyén számára a döntés szabadságát látszólagossá teszi. Ilyen eset lenne az oltásokkal kapcsolatban az, ha *de facto* kényszerítővé tenné a jogalkotó az oltás felvételét az által, hogy az attól való tartózkodás ugyan jogszerű, annak következményei azonban olyan súlyosak, hogy az elzárkózás nem valós lehetőség (például azért, mert a jogalkotó a létszükségletek kielégítését

ellehetetleníti). A jelen ügyben azt, hogy az oltás felvételének mellőzése még az R1. kifogásolt rendelkezései mellett is reális opció maradt, az indítványozók példája is alátámasztja: ha a támadott szabályozás kényszerítő erejű lett volna, akkor az indítványozók sem tudtak volna elzárkózni az oltás felvételétől. A kifogásolt szabályozási megoldás arra korlátozódott, hogy számos, a közösségi életet érintő korlátozás alóli mentesülés lehetőségét helyezte kilátásba az R1. szerinti védettséggel nem rendelkezők számára arra az esetre, ha az oltást felveszik, ami ösztönzőleg hathat számukra. Ezért az oltással, azaz egy invazív egészségügyi beavatkozással (Abh5., ABH 2007, 464, 476) kapcsolatos mérlegelésüket a jogalkotó az általa helyesnek vélt irányba terelte. Ekképpen a tárgybéli ügy szempontjából annak van jelentősége, hogy a támadott jogszabályokban megjelenő ösztönzés releváns összefüggésbe hozható-e az önrendelkezéshez való joggal.

- [104] Minden, egyéni elhatározáshoz jogkövetkezményt rendelő szabályozás szükségképpen befolyásolja az egyén döntését, a jogrendszer ilyen szempontból bizonyos magatartásokra, ügyletekre ösztönző, míg más magatartásoktól, döntésektől elrettentő rendelkezések sokaságaként értelmezhető.
- [105] Minderre figyelemmel nem állapítható meg érdemi összefüggés a támadott szabályozás és az emberi méltósághoz való jog között, ekképpen az alapjogkorlátozás ténye – így pedig a kifogásolt rendelkezések alaptörvényellenessége – fogalmilag kizárt.

VI.

- [106] A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az R1. támadott rendelkezései alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.
- [107] Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2021. október 5.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Sulyok Tamás s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1093/2021.
Közzétéve a Magyar Közlöny 2021. évi 200. számában.

• • •